

предметним циклами навчання. Вибір змісту навчання зумовлений узаємопов'язаністю між вивченням української мови й особистісним розвитком здобувачів освіти, набуттям ними духовно-морального досвіду та формуванням мовної стійкості й ціннісних орієнтацій, розвитком ключових компетентностей, наскрізних умінь і подальшою успішною соціалізацією. Набуті учнями й ученицями мовні та мовленнєві вміння й навички, засвоєна система знань з української мови, досвід розв'язання життєвих і навчальних проблем засобами мови має стати основою для визначення життєвих пріоритетів і громадянської позиції.

Зміст навчального предмета «Українська мова» має забезпечити інтелектуальний розвиток учнів й учениць, формування здатності ідентифікувати себе як свідомого представника українського народу, почуття відповідальності за власні мовленнєві вчинки, уміння адекватно реагувати на суспільні запити й виклики; прагнення до самовдосконалення, саморозвитку й самоосвіти, що є показниками сформованості ключових компетентностей і наскрізних умінь.

Критеріями добору змісту є відповідність навчального матеріалу віковим особливостям здобувачів освіти; актуальність і достовірність інформації; відповідність теоретичних відомостей стану сучасної мовознавчої науки; комунікативна значущість; спрямованість змісту на формування предметної і ключових компетентностей, наскрізних умінь здобувачів освіти; ціннісно-смысловий потенціал, спрямованість навчального матеріалу на актуалізацію емоційних потреб, розвиток системи ціннісних ставлень та емоційного інтелекту особистості.

Вимоги до змісту навчання української мови в 7–9 класах

*Л. В. Галаєвська,
кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник
відділу навчання української мови та літератури
Інституту педагогіки НАПН України*

У контексті реформування української освіти було затверджено оновлений Державний стандарт базової освіти, відповідно до вимог якого предметна мета навчання української мови в школі – формування компетентного мовця, національно свідомої, духовно багатой мовної особистості. Усе це зумовлює необхідність істотних зрушень у галузі освіти, її наближення до європейських стандартів, уважного перегляду змісту навчання української мови в 7–9 класах і якісного оновлення його на основі сучасних підходів.

Зміст навчального предмета є стрижнем для формування предметної і ключових компетентностей учнів і учениць, що викликане сучасними життєвими потребами. При цьому найбільш суттєвим для учнів стає осмислення системи мовних засобів у єдності їх значення, форм та функцій, а також усвідомлення цінності мови, її значення для особистісного зростання. Проте зміна ролі

теоретичних знань зовсім не означає зниження їх рівня або спрощеного способу подачі в шкільному курсі. Навпаки, увага до відповідних мовних засобів, до відтінків семантичного плану, обов'язкове використання здобутих знань у конкретних ситуаціях спілкування роблять знання більш міцними, дієвими, а їх засвоєння мотивованим.

Вимоги до змісту навчання української мови в 7–9 класах орієнтовані на ціннісні орієнтири (унікальність кожної особистості; культура, історія й мова українського народу; людська гідність, радість пізнання, права і свобода кожної особистості, здоровий спосіб життя, безпека в освітньому середовищі, моральні чесноти (доброді, чесність, відвага, милосердя, справедливість), права і свободи, любов до рідного краю, активна громадянська позиція, патріотизм та ін.), визначені Державним стандартом базової середньої освіти.

Запровадження нового змісту навчання української мови в 7–9 класах характеризується виокремленням наскрізних умінь (читати з розумінням, висловлювати власну думку в усній і письмовій формі; критично і системно мислити; логічно обґрунтовувати позицію; діяти творчо, мислити креативно; виявляти ініціативу; конструктивно керувати емоціями; оцінювати ризики; приймати рішення; розв'язувати проблеми; співпрацювати з іншими) як органічного складника ключових компетентностей, що є основою для успішної самореалізації учня як особистості, громадянина і фахівця.

Дотримання вимог до змісту навчання української мови у 7–9 класів сприятиме формуванню в здобувачів освіти різнобічного уявлення про мову як складну динамічну систему, живий організм, багатовіковий носій мудрості, маркер кордонів держави.